

PAWEŁ BORECKI

Immunitet jurysdykcyjny Stolicy Apostolskiej a odpowiedzialność za nadużycia seksualne duchowieństwa. Rozważania na kanwie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 12 października 2021 r. w sprawie J.C. i inni v. Belgia (skarga nr 11625/17)

Streszczenie

W wyroku z 12 października 2021 r. (skarga nr 11625/17) Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPCz) po raz pierwszy odniósł się do kwestii immunitetu Stolicy Apostolskiej. Sprawa ma charakter precedensowy. Jest wysoce prawdopodobne, że wspomniane orzeczenie na długi czas zdeterminuje linię orzecznictwa Trybunału. Nie dopatrył się on niczego nieracjonalnego ani arbitralnego w szczegółowym uzasadnieniu, które doprowadziło sąd apelacyjny w Gandawie (Belgia) do końcowych wniosków, iż nie jest on właściwy do orzekania w przedmiocie powództwa z tytułu odpowiedzialności cywilnej przeciwko Stolicy Apostolskiej za nadużycia seksualne przedstawicieli kleru belgijskiego, w szczególności ze względu na przysługujący jej immunitet jurysdykcyjny. ETPCz stwierdził zgodność tego ograniczenia z ogólnie uznanymi zasadami prawa międzynarodowego oraz brak dysproporcjonalności.

Traktowanie Stolicy Apostolskiej przez sądy belgijskie oraz ETPCz jak państwa jest nadinterpretacją. Nie można traktować jej jak obcego suwerena; to historyczny anachronizm. Co najwyżej można mówić o tzw. suwerenności duchowej Stolicy Apostolskiej, związanej z faktem, iż jest ona organem kierowniczym Kościoła katolickiego. Nie ma ona jednak uprawnień publicznoprawnych wobec struktur kościelnych i jego wyznawców. Kościół jest dobrowolnym międzynarodowym zrzeszeniem osób fizycznych, o charakterze prywatnym. Nie ma władztwa administracyjnego wobec swoich członków. Stolica Apostolska zajmuje pozycję nadrzędną w stosunku do biskupów. Winna zatem także odpowiadać za brak należytej reakcji hierarchów na nadużycia seksualne podległego im duchowieństwa. W przeszłości w Kościele katolickim panowała polityka milczenia (omerty), oparta na klerykalizmie. Zasadnicze zmiany w tej dziedzinie przyniósł pontyfikat papieża Franciszka. Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 12 października 2021 r. jest kunktatorski i prawdopodobnie wywoła tzw. efekt mrożący. Górę wzięło w nim dobro wpływowej instytucji – Stolicy Apostolskiej, a nie pokrzywdzonych w dzieciństwie ludzi.

Słowa kluczowe: immunitet jurysdykcyjny – suwerenność – prawo do sądu – pedofilia – Stolica Apostolska